

בחייה, כיון שהסתלק מאכילת הפירות. ואם מתה יורשה, כיון שמדין ירושה לא סילק את עצמו⁽⁶⁾.

רבי יהודה אומר: לעולם, אף אם כתב לאשתו — "דין ודברים... ובפירותיהן", לא הסתלק אלא מאכילת הפירות עצמן, אך עדיין אוכל פירי פירות⁽⁷⁾, עד שיכתוב לה —

"דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן, ובפירי פירותיהן עד עולם"⁽⁸⁾.

ואם כתב לה — "דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן, ובפירי פירותיהן"⁽⁹⁾, בחיך ובמותך, אינו אוכל פירות בחייה, וכן אם מתה — אינו יורשה.

"בפירותיך" הרי הסתלק מהפירות, וממילא יכולה למכור את הנכסים, מכיון שאין לבעל פירות אינו יכול לעכב בידה מלמכור? (אמנם לאחר תקנת אושא אף אם אין לבעל פירות יכול לעכב מלמכור, כמבואר בגמרא לעיל ע' ע"ב, אך משנתינו הלא נכתבה קודם תקנת אושא). ותירץ — שצריך לכתוב לה "בנכסיך" כדי שתוכל למכור לכתחילה. וכמו שמבואר בתוספות לקמן, שאם לא כתב לה "בנכסיך", אף לדעת תנא קמא הבעל אוכל פירי פירות כרבי יהודה, מכיון שלא הסתלק מגוף הנכסים אלא מהפירות, ואם כן הפירות הוי כנכסי מילוג, וימכרו והבעל אוכל פירות. ולכן כתב לה "בנכסיך", לומר שמסתלק לגמרי מן הנכסים ולא הוה אפילו כנכסי מילוג. אי נמי אפשר לומר — שמהני "בנכסיך", להסתלק אף מנכסים שיפלו לה לאחר מכן.

6. ובפשטות — כל שכן שבכאי גוונא אם מכרה ונתנה מכרה קיים. אך הבית יוסף דקדק מלשון הטור (אבן העזר סימן צב) שבכאי גוונא מכרה בטל, עד שיכתוב לה "מפירי פירותיהן בחיך ובמותך", ועיין בבית שמואל (שם סעיף קטן יב), ובמשנה למלך (פרק כג' מהלכות אישות הלכה ב').

7. וטעמו של רבי יהודה, שאף על פי שהסתלק מן הפירות, עדיין הם כנכסי מילוג, ולכן ימכרו ותלקח בהן קרקע והבעל אוכל פירות. אבל לדעת תנא קמא כיון שאמר "בנכסיך", הרי

הסתלק מהן לגמרי. וכן כתב הרמב"ם (פרק כג' מהלכות אישות הלכה ג') שכופים את האשה למכור את הפירות, וילקח מהן קרקע, והבעל אוכל פירות. וכן מבואר בתוספות (בבא בתרא נא' ע"ב ד"ה במתנה) לגבי בעל שנתן מתנה לאישתו, שאינו אוכל פירות, וכתבו התוספות, שעל כל פנים הוי הפירות כנכסי מילוג, וימכרו ותלקח מהן קרקע והבעל אוכל פירות. אך הרא"ש פסק לגבי בעל שנתן מתנה לאשתו, שאינו אוכל פירות לגמרי, אפילו כנכסי מילוג. ואף בנידון דידן לא נחשבים הפירות כנכסי מילוג, ואין כופים את האשה למכור את הפירות. אלא שאם שיירה מן הפירות, ימכרו ותלקח מהן קרקע, והבעל אוכל פירות. והקשה הגאון רבי אלחנן וסרמן ב"קובץ שיעורים" — אם קיימא לן לגבי מתנה שאף אם לקחה בהן קרקע אין הבעל אוכל פירות, אם כן אף בנידון דידן אם שיירה מרצונה מדוע תמכור והבעל אוכל פירות ומאי שנא אם לקחה מרצונה קרקע, לשיירא? והניח בצריך עיון.

8. ובגמרא מספקא לן האם צריך לכתוב "עד עולם" דוקא, או אפילו אם לא כתב "עד עולם", אינו אוכל פירי פירות.

9. כך גרסת רוב הספרים, ואם כן סתם לנו התנא כדעת רבי יהודה, שצריך לכתוב "ופירי פירותיהן".

והקשו התוספות — מדוע לא נפשוט מכאן